

Projekt

z dnia 13 grudnia 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE**

z dnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia programu korekcyjno-edukacyjnego oraz programu psychologiczno-
terapeutycznego**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) w związku z art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 i z 2023 r. poz. 572) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2) i pkt 3) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 i z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606), Rada Miejska w Tarnowie uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Przyjmuje się „Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy” stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Jakub Kwaśny

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Tarnowie
z dnia 2023 r.

PROGRAM KOREKCYJNO- EDUKACYJNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Tarnów, grudzień 2023

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
CELE PROGRAMU	4
PLANOWANE EFEKTY PROGRAMU	4
ODBIORCY I SPOSÓB REKRUTACJI	5
SPOSÓB REALIZACJI, REGUŁY UCZESTNICWA W PROGRAMIE	7
SPOSÓB OCENY EFEKTÓW PROGRAMU, MONITORING.....	11
FINANSOWANIE.....	11

WPROWADZENIE

Zjawisko przemocy domowej dotyka osoby bez względu na wiek, płeć, wykształcenie, stan zdrowia czy status społeczny. Na terenie miasta Tarnowa przeciwdziałanie przemocy obejmuje działania skierowane zarówno do osób krzywdzonych jak i do osób stosujących przemoc. Skuteczność działań podejmowanych wobec przemocy zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak też osobom stosującym przemoc domową.

Program korekcyjno-edukacyjny został opracowany i jest realizowany przez Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej/ Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy (nazwa przed 22.06.2023 r.) od 2006 roku. W ślad za zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz w związku z rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową z dnia 20 czerwca 2023 r. oraz rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej odpowiada na potrzebę w zakresie systemowego przeciwdziałania przemocy domowej.

W art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. zostały wymienione rodzaje działań lub zaniechań naruszających prawa osoby doznającej przemocy domowej, rozszerzona została także definicja dotycząca osób doznających przemocy domowej określono również, że przez osobę stosującą przemoc domową należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec wymienionych w ustawie osób. W art. 2 ust.2 cytowanej wyżej ustawy występuje istotny zapis mówiący o tym, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego, który jest świadkiem przemocy domowej.

Wobec osób stosujących przemoc domową stosuje się środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami doznającymi przemocy domowej oraz programy korekcyjno-edukacyjne i programy psychologiczno-terapeutyczne.

CELE PROGRAMU

- 1) Powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem.
- 2) Rozwijanie umiejętności samokontroli u osób stosujących przemoc.
- 3) Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów i osiągnięcia porozumienia bez stosowania przemocy.
- 4) Utrwalenie wyuczonych pozytywnych zachowań u osób stosujących przemoc domową.

Planuje się, że powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych zgodnie ze standardami prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych określonymi w § 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

PLANOWANE EFEKTY PROGRAMU

Zakłada się, że w wyniku realizacji programu zostaną osiągnięte następujące efekty:

- 1) Podniesienie świadomości w zakresie odpowiedzialności za dokonywane czyny i stosowanie przemocy.
- 2) Nabycie postawy braku akceptacji wobec stosowania przemocy.
- 3) Wyeliminowanie zachowań agresywnych.
- 4) Nabycie przez osoby stosujące przemoc domową umiejętności samokontroli i rozwiązywania konfliktów bez przemocy.
- 5) Wzrost świadomości problemu przemocy w społeczeństwie.
- 6) Ścisłsza współpraca pomiędzy instytucjami pracującymi z osobami stosującymi przemoc domową.
- 7) Usprawnienie systemu informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy.

ODBIORCY I SPOSÓB REKRUTACJI

Program skierowany jest przede wszystkim do osób stosujących przemoc domową. Osoby te stanowią grupę niejednorodną pod wieloma względami. Widoczne jest zróżnicowanie ze względu na płeć - mimo, iż przewaga liczebna wśród sprawców jest po stronie mężczyzn, nie można marginalizować sytuacji, w których osobami stosującymi przemoc są kobiety.

Stosowaniu przemocy towarzyszy często uzależnienie. Osoby zmagające się z tym problemem, zanim zostaną zakwalifikowane do programu korekcyjno-edukacyjnego powinny poddać się leczeniu uzależnienia i być zdolne do utrzymania abstynencji.

Zakłada się także, że osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości z pogranicza, nie mogą brać udziału w programie, powinny natomiast uczestniczyć w profesjonalnej terapii.

W programie mogą uczestniczyć:

- a) osoby skierowane przez zespół interdyscyplinarny,
- b) osoby stosujące przemoc domową skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- c) osoby stosujące przemoc domową zgłaszające się do uczestnictwa w programie w wyniku innych okoliczności (np. wykazujące świadomość, a także motywację do pracy nad poprawą swoich zachowań lub osoby, które zostały poinformowane przez przedstawicieli kuratorskiej służby sądowej, NGO, OPS, CUS, Policji),
- d) osoby stosujące przemoc domową skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych.

Należy podkreślić, że niezwykle ważny jest poziom świadomości u osób stosujących przemoc domową oraz poziom ich motywacji do zmiany. Uznanie przez osobę faktu stosowania przemocy domowej jest warunkiem wstępnym kwalifikacji do grupy korekcyjno-edukacyjnej w większości programów realizowanych do tej pory na świecie i w Polsce. Niższy poziom świadomości oraz motywacji oznacza konieczność położenia mocniejszego nacisku na działania psychoedukacyjne.

Prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych wymaga dokonania wstępnego rozpoznania diagnostycznego osób zgłaszających się do programu. Niezbędne jest uzyskanie i przeanalizowanie informacji na temat stanu funkcjonowania i sytuacji życiowej tej osoby oraz stosowanej przemocy. Okoliczności skierowania do programu są następujące: aktualne stosowanie przemocy, sytuacja domowa, rodzinna, zdrowotna i zawodowa osoby stosującej przemoc domową oraz cechy osobowościowe mają istotne znaczenie do adekwatnej kwalifikacji osób do grup korekcyjno-edukacyjnych, doboru odpowiednich form i treści oddziaływań programowych. W zależności od potrzeb, program korekcyjno-edukacyjny przewiduje obok spotkań grupowych możliwość zindywidualizowania pracy z osobami stosującymi przemoc domową.

Program korekcyjno-edukacyjny wpisuje się w proces budowy i doskonalenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Skuteczne oddziaływania wobec osoby stosującej przemoc wymagają komplementarności procedury korekcyjno-edukacyjnej oraz prawno-

administracyjnych form oddziaływania. Program uwzględnia - obok samej procedury pracy z osobą stosującą przemoc - działania mające na celu systematyczne diagnozowanie problemu przemocy i stanu funkcjonowania osoby stosującej przemoc domową i rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej.

Ważnym sposobem rekrutacji i dotarcia do osób, które tej pomocy potrzebują jest prowadzenie lokalnych i ponadlokalnych akcji profilaktycznych, w których zaangażowane są instytucje pomocowe i organizacje pozarządowe.

Rekrutacja prowadzona jest również poprzez przekazywanie informacji o programie w formie pisemnej lub osobistej do instytucji współpracujących tj. kuratorów sądowych, przedstawicieli OPS, CUS, Zespołów Interdyscyplinarnych, Policji, NGO oraz umieszczanie informacji na stronie internetowej TOIKiWODPD, także na stronach internetowych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz w miarę możliwości w mediach społecznościowych.

SPOSÓB REALIZACJI, REGUŁY UCZESTNICWA W PROGRAMIE

Realizatorem programu jest Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej.

Przyjmuje się następującą ścieżkę działań i sposoby realizacji:

1. Przeprowadzenie rzetelnej diagnozy problemu przemocy i stanu funkcjonowania osoby stosującej przemoc domową.

2. Nawiązanie ścisłej współpracy między instytucjami mającymi kontakt z osobami stosującymi przemoc domową.

3. Uruchomienie bezpośrednich oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową, skoncentrowanych na psychoedukacji i psychokorekcji (również w zakładach karnych).

4. Przeprowadzenie programu bezpośrednich oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zarówno w systemie zamkniętym (grupa o stałym, niezmiennym składzie osobowym, pracującym przez wszystkie sesje cyklu korekcyjno-edukacyjnego), jak i otwartym (grupa, do której mogą przyłączać się nowi uczestnicy, ale każdy z nich musi uczestniczyć we wszystkich sesjach cyklu). W przypadku gdy liczba kandydatów kwalifikujących się do udziału w programie jest niewielka, rezygnacja kilku uczestników w trakcie trwania programu może stanowić poważne zagrożenie dla dalszego funkcjonowania pracy grupowej.

5. Uwzględnienie specyfiki różnych grup osób stosujących przemoc domową. Dla każdej grupy zostaną opracowane reguły uczestnictwa w programie określające formalne wymogi dotyczące obecności na zajęciach, obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania na zajęciach, zobowiązania do powstrzymywania się od stosowania przemocy oraz wymóg przyjęcia odpowiedzialności za stosowaną przemoc. Zasady uczestnictwa w programie będą spisane i przedstawione do akceptacji uczestnikom grupy.

W przypadku osób, których uczestnictwo w grupie korekcyjno-edukacyjnej wynika z decyzji zespołu interdyscyplinarnego - reguły uczestnictwa wskazała ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym tryb dotyczący skierowania, uczestnictwa i ewentualnych konsekwencji za uchylenie się od udziału w spotkaniach grupy.

W przypadku osób kierowanych przez sąd reguły uczestnictwa ustalone są w postanowieniu/wyroku sądu.

Jeśli osoba stosująca przemoc domową zgłosiła się do programu podejmując samodzielną decyzję, fakt udziału tej osoby w grupie korekcyjno-edukacyjnej nie powinien być ujawniany nikomu, poza podmiotami kierującymi do programu.

Osoby uczestniczące w programie korekcyjno-edukacyjnym, które miały problem uzależnienia powinny, w ramach zasad uczestnictwa w programie, zostać zobowiązane do powstrzymania się od spożywania alkoholu czy stosowania środków psychoaktywnych.

6. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc prowadzone są przez osoby posiadające kwalifikacje określone w § 6 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

7. Grupę powinny prowadzić dwie osoby ściśle ze sobą współpracujące. Ważne jest aby duet taki tworzony był przez kobietę i mężczyznę.

8. W grupie korekcyjno-edukacyjnej powinno uczestniczyć 5-15 osób.

9. Cykl korekcyjno -edukacyjny powinien obejmować minimum 60 godzin, z przerwami nie dłuższymi niż tydzień. Czas trwania cyklu zależny będzie od rodzaju grupy osób stosujących przemoc domową. Możliwe są odstępstwa w sekwencji zajęć spowodowane bieżącymi sytuacjami związanymi z bezpieczeństwem uczestników i prowadzących.

10. Przebieg oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych powinien być monitorowany na bieżąco.

11. Miejsce realizacji programu:

a) dla grup w środowisku otwartym:

- miejsca poza TOIKiWODPD

- w TOIKiWODPDW (w przypadku realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, należy zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej),

b) dla skazanych – Zakład Karny,

c) przyjmuje się także, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

12. Zakłada się, że procedura przyjęcia do programu winna rozpoczynać się sesjami indywidualnymi, których celem jest określenie kontekstu zgłoszenia do programu, tj.: rodzaj motywacji, kto skierował, czego dokonała osoba stosująca przemoc domową, wysłuchanie osoby stosującej przemoc celem diagnozy przekonań i sposobu postrzegania zdarzeń, ocena poziomu motywacji. W tej sesji sprawdza się czy osoba jest świadoma, że jego działania są przemocą. Niezwykle ważne jest opracowanie kontraktu określającego zasady uczestnictwa w programie:

a) deklarację zakończenia stosowania zachowań przemocowych,

b) zobowiązanie do nie używania środków psychoaktywnych czy innych źródeł uzależnienia,

c) zobowiązanie do zgłaszania każdorazowego faktu złamania kontraktu,

d) częstotliwości spotkań i kryteriów zakończenia udziału w programie,

e) celu programu,

f) konsekwencji wynikających z nieobecności,

g) konsekwencji wynikających z nie realizowania zadań,

h) upoważnienie do udzielania informacji przez prowadzących instytucjom kierującym do programu.

13. Kolejnym etapem w pracy z osobą stosującą przemoc powinno być sporządzenie wywiadu (historii życia z uwzględnieniem funkcjonowania we wszystkich obszarach życia łącznie z sytuacją socjalną i ewentualną karalnością, sankcjami) oraz opracowanie kwestionariusza historii stosowania przemocy dotyczącego rodzajów stosowanej przemocy. Wywiad i analiza historii przemocy winna być okazją do wstępnego określenia przekonań osoby stosującej przemoc oraz źródeł tych przekonań i postaw wobec innych. Następnie powinien być wdrożony etap edukacyjny obejmujący wiedzę na temat: definicji przemocy, koncepcji władzy i kontroli,

zjawiska cyklu przemocy, zapoznanie z technikami powstrzymywania przemocy, opracowanie wstępnego planu powstrzymania się od przemocy. Plan taki można realizować indywidualnie bądź w przypadku większej ilości kandydatów do wejścia w program - grupowo.

Proponuje się jako użyteczne zadanie dla uczestników programu prowadzenie dziennika złości. Wykorzystanie tej formy pracy pozwala zwiększyć świadomość przeżywania różnych poziomów złości w kontekście sytuacji życiowych, uświadomić obszary trudności w radzeniu sobie ze złością i zachęcić do stosowania technik powstrzymywania przemocy, uświadomić zakresy poprawy funkcjonowania (opis sytuacji, w których pomimo przeżywanej złości nie zastosowano przemocy), materiał ten można wykorzystać do ćwiczeń nabywania nowych umiejętności radzenia ze złością, wyszukiwania zasobów klienta w oparciu, o które można zachęcać do zmiany zachowań i zyskiwania korzyści z nie stosowania przemocy.

14. Tematy, które winny być przepracowane w trakcie programu:

- a) rodzaje przemocy,
- b) mity na temat przemocy,
- c) przemoc - w tym przemoc fizyczna, jako taktyka kontroli (z naciskiem na straty wynikające z jej stosowania),
- d) zakończenie używania przemocy (asertywność jako alternatywa na poprawę relacji), zastraszanie i onieśmianie – przemoc psychiczna, niezastraszające zachowania jako nowa wartość, zastraszanie jako taktyka kontroli (straty wynikające z jej stosowania),
- e) zakończenie używania zastraszania i onieśmiania (rozumienie roli uczuć, ćwiczenie rozumienia uczuć innych, ćwiczenie zachowań bez onieśmiania i zastraszania),
- f) analiza przemocy emocjonalnej, definiowanie szacunku – wprowadzenie nowej wartości w relacjach (korzyści płynące z szacunku),
- g) zrozumienie przemocy emocjonalnej jako taktyki kontroli (uświadomienie strat wynikających ze stosowania przemocy),
- h) zakończenie stosowania przemocy emocjonalnej - poszerzenie asortymentu technik radzenia ze złością, uświadomienie roli złości, asertywne radzenie ze złością, ćwiczenia umiejętności,
- i) analiza izolowania jako przemocy (koszty izolacji, pozorność korzyści),
- j) definiowanie zaufania i wsparcia – nowe wartości w relacji,
- k) zakończenie używania izolacji – praca nad radzeniem z emocjami i kwestionowaniem przekonań sprzyjających podejrzliwości i poczuciu zagrożenia,
- l) mechanizmy zaprzeczania odpowiedzialności za przemoc – minimalizacja, zaprzeczanie, obwinianie,
- m) odpowiedzialność za swoje działania (praca nad wzięciem odpowiedzialności jako warunek poprawy relacji),
- n) praca nad poprawą relacji z ludźmi (w tym z najbliższymi),
- o) przemoc seksualna,
- p) szacunek seksualny,
- q) zakończenie używania przemocy seksualnej – praca nad intymnością i miłością jako wartościami relacjach partnerskich,
- r) przemoc ekonomiczna,
- s) partnerstwo jako alternatywa wobec przywilejów, co utrudnia partnerstwo w związku (praca nad zmianą przekonań oraz zastosowaniem odpowiedzialności),
- t) przemoc wobec dzieci,
- u) używanie dzieci jako taktyki kontroli partnera,
- v) odpowiedzialne rodzicielstwo,
- w) wymuszenie i zagrożenie jako przemoc,
- x) definiowanie sprawiedliwości i negocjacji jako wartości,

- y) praca nad potrzebami,
- z) ćwiczenie negocjacji jako techniki umożliwiającej realizację potrzeb obydwu partnerów, ćwiczenia zdrowego rozwiązywania sporów.

Każda z sesji winna zawierać materiał pozwalający na analizę: działań osoby stosującej przemoc, intencji, przekonań, uczuć, mechanizmów umniejszania znaczenia czynów, zaprzeczania im, obwiniania partnera, skutków (rozumienie punktu widzenia partnera), znaczenie używania przemocy w przeszłości na aktualne zachowanie, budowanie planu zachowań nieprzemocowych i dostrzeganie korzyści ze stosowania zachowań partnerskich.

15. Kryteria oceny postępów wynikających z uczestnictwa w programie powinny obejmować następujące zagadnienia:

- a) obecność na zajęciach,
- b) nie stosowanie przemocy,
- c) aktywność,
- d) trzeźwość,
- e) otwartość,
- f) odpowiedzialność za przemoc (przyznaje się do jej stosowania),
- g) stosowanie poznanych technik,
- h) zwracanie się o pomoc,
- i) przyjmowanie uwag.

Ocena winna być stosowana na różnych etapach programu i stanowić podstawę zwolnienia z uczestnictwa w programie.

16. Zakłada się następujące metody pracy:

- a) mikro edukacje,
- b) mini-wykłady,
- c) ćwiczenia,
- d) „burza mózgów”,
- e) praca w małych grupach,
- f) analiza zadań domowych,
- g) praca indywidualna na tle grupy,
- h) przekazywanie informacji zwrotnych,
- i) modelowanie umiejętności przez prowadzących,
- j) ćwiczenia umiejętności.

Powyższe metody pracy mogą zostać rozszerzone o inne, w zależności od potrzeb grupy.

17. Przyjmuje się następujące materiały do pracy:

- a) scenariusze,
- b) wykłady,
- c) ćwiczenia,
- d) fragmenty materiału filmowego (scenki),
- e) opisy sytuacji,
- f) sytuacje z dzienników złości,
- g) papier, długopisy, flamastry, ołówki, laptop, rzutnik.

Wskazane powyżej materiały do pracy mogą zostać rozszerzone o inne, w zależności od potrzeb grupy.

18. W ramach Programu wydawane będą zaświadczenia o zgłoszeniu się oraz o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego przez Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej, jako realizatora programu zgodnie ze wzorami zamieszczonymi w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

SPOSÓB OCENY EFEKTÓW PROGRAMU, MONITORING

Realizator programu w ramach monitoringu zakłada prowadzenie „Indywidualnych Kart Klienta” oraz ocenę efektywności oddziaływań w oparciu o ankiety pre- i post.

W ramach monitoringu przewiduje się dodatkowo współpracę z właściwymi ośrodkami pomocy społecznej, centrami usług społecznych, komisariatami policji i zespołami kuratorskiej służby sądowej w celu uzyskania od pracowników wiedzy na temat sytuacji osób, które ukończyły program.

FINANSOWANIE

Program finansowany jest ze środków budżetu państwa. Środki przekazywane są przez Wojewodę Małopolskiego na dany rok kalendarzowy w ramach złożonego i pozytywnie rozpatrzonego wniosku.

Opracowanie:

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej
i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Tarnowie
z dnia 2023 r.

**PROGRAM
PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ**

Tarnów, grudzień 2023

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
CELE PROGRAMU.....	4
ODBIORCY PROGRAMU.....	4
SPOSÓB REKRUTACJI.....	5
SPOSÓB REALIZACJI.....	5
ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE.....	6
EWALUACJA I MONITORING.....	8
FINANSOWANIE.....	8

WPROWADZENIE

Ważną rolę w życiu każdego człowieka odgrywają wzajemne relacje pomiędzy dorosłymi oraz między dorosłymi a dziećmi, które powinny być oparte na miłości, zaufaniu, szacunku, zrozumieniu, poczuciu godności. W przypadku nieprawidłowych relacji nie jesteśmy w stanie realizować podstawowych zadań, funkcji, a role wewnątrzrodzinne, wewnątrzpartnerskie, role rodzic-dziecko ulegają zaburzeniu. Następuje powielanie nieprawidłowych wzorców, a zachowania poszczególnych osób stają się coraz bardziej niepokojące, niezgodne z normami moralnymi, społecznymi i prawnymi. Przemoc jest jednym ze zjawisk, które narusza bardzo dotkliwie wzajemne relacje; relacja przemocowa wikła wszystkich jej uczestników, zarówno tych stosujących przemoc i tych doznających przemocy. Niezwykle więc ważne jest, aby w systemie przeciwdziałania przemocy stosowane były skuteczne formy pomocy skierowane do osób uwikłanych w przemoc między innymi korekcja, edukacja i pomoc psychologiczno- terapeutyczna.

Przedstawiony program psychologiczno- terapeutyczny jest kontynuacją i rozszerzeniem działań korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową. Dokument ten odpowiada na potrzebę w zakresie systemowego przeciwdziałania przemocy domowej. Został opracowany przez Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej zgodnie ze standardami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy. W trakcie realizacji Programu wykorzystane będą wzory formularzy określone w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

W art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. zostały wymienione rodzaje działań lub zaniechań naruszających prawa osoby doznającej przemocy domowej, rozszerzona została także definicja dotycząca osób doznających przemocy domowej, określono również, że przez osobę stosującą przemoc domową należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec wymienionych w ustawie osób. W art. 2 ust.2 cytowanej wyżej ustawy występuje istotny zapis mówiący o tym, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego, który jest świadkiem przemocy domowej.

Wobec osób stosujących przemoc domową stosuje się środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami doznającymi przemocy domowej oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne.

CELE PROGRAMU

- 1) Utrwalenie zmian postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.
- 2) Zatrzymanie przemocy domowej.
- 3) Podniesienie poziomu wiedzy i rozwijanie umiejętności alternatywnych zachowań.
- 4) Kształtowania nowego stylu życia, bez zachowań przemocowych.
- 5) Kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku.

Planuje się, że powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez realizację programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową zgodnie ze standardami określonymi w § 1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej dnia 22 czerwca 2023 r w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy.

ODBIORCY PROGRAMU

Program psychologiczno-terapeutyczny skierowany jest przede wszystkim do osób stosujących przemoc domową. W programie mogą jednak uczestniczyć:

- a) osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny i widzą dalszą potrzebę pracy w obszarze swoich zachowań;
- b) osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno-edukacyjnym, jednakże wykazują dużą świadomość, a także dużą motywację do pracy nad poprawą swoich zachowań;
- c) osoby, które są w trakcie procesu dotyczącego oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych (końcowa faza programu korekcyjno-edukacyjnego, gdzie jednocześnie prowadzona jest rekrutacja do programu psychologiczno-terapeutycznego), a także wskazanych przez prowadzącego program, przy jednoczesnej gotowości ze strony uczestnika do dalszej, pogłębionej pracy nad swoim zachowaniem;
- d) pary małżeńskie/partnerskie/osoby pozostające w związkach kohabitacyjnych, których relacje opierały się na zachowaniach przemocowych, jednakże wykazują dużą świadomość i dużą motywację do pracy nad poprawą swoich zachowań, swoich relacji
- e) osoby skierowane przez zespół interdyscyplinarny.

Osoby zmagające się z problemem uzależnienia, zanim zostaną zakwalifikowane do programu psychologiczno- terapeutycznego powinny poddać się leczeniu uzależnienia i być zdolne do utrzymania abstynencji.

Zakłada się także, że osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości z pogranicza, nie mogą brać udziału w programie, powinny natomiast uczestniczyć w profesjonalnej terapii.

SPOSÓB REKRUTACJI

Proces rekrutacji do programu psychologiczno-terapeutycznego będzie opierał się między innymi na prowadzeniu lokalnych i ponadlokalnych akcji profilaktycznych. Rekrutacja prowadzona będzie również wśród uczestników biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych. Także poprzez przekazywanie informacji o programie w formie pisemnej lub osobistej do instytucji współpracujących tj. kuratorów sądowych, przedstawicieli OPS, CUS, Policji, Zespołów Interdyscyplinarnych, NGO oraz poprzez umieszczanie na stronach internetowych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i w mediach społecznościowych.

SPOSÓB REALIZACJI

Realizatorem programu jest Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej. Program ten będzie realizowany w formie spotkań indywidualnych i grupowych. Zakłada się, że w trakcie cyklu programowego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczne do potrzeb uczestników. O formie ostatecznego wsparcia będzie decydował terapeuta. Program także zakłada, że pomocą mogą być objęte partnerki, partnerzy, żony, małżonkowie uczestników, poprzez wdrożenie elementów systemowej terapii rodzin i elementów mediacji w zależności od zdiagnozowanych problemów domowych oraz czynników wpływających dotychczas i aktualnie na relacje w rodzinach domach uczestników. Pod uwagę będzie brany poziom samoświadomości i motywacji uczestników do pracy psychologicznej.

Uczestnicy w programie zobowiązani będą do przestrzegania następujących reguł:

- a) zadeklarowania swojego udziału w programie i udziału w spotkaniach,
- b) zakończenia używania jakiejkolwiek form przemocy,
- c) informowania o planowanych nieobecnościach - w spotkaniach grupowych czy indywidualnych, dopuszczalne będą 2 nieobecności na zajęciach podczas trwania całego programu,
- d) prezentowania bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach w tym zachowywania trzeźwości i powstrzymywania się od używania innych substancji zmieniających świadomość,
- e) podpisania kontraktu oraz wyrażenia zgody na kontaktowanie pracownika realizującego program z instytucjami, które kierowały go do uczestnictwa w tego typu oddziaływaniach.

Miejsca realizacji programu:

- a) poza siedzibą Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej (TOIKiWODPD),
- b) w siedzibie Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej (w przypadku realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, należy zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej),
- c) przyjmuje się także, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE

Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową prowadzi się w formie spotkań indywidualnych i grupowych, zakłada się także spotkania par małżeńskich, partnerskich etc. W trakcie programu psychologiczno-terapeutycznego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową.

Planuje się na następujące formy i obszary pracy podczas spotkań:

- a) spotkania indywidualne 6 h (3 spotkania po 2 h) obszary pracy: rozeznanie potrzeb, trudności w relacji, indywidualne przekonania, odpowiedzialność za swoje czyny, poczucie własnej wartości, wzmacnianie zasobów, wzorce rodzinne, schematy radzenia sobie;
- b) spotkania dla par/ rodzin 4 h (2 spotkania po 2h) obszary pracy: odbudowa związku, w którym była przemoc, psychoedukacja i korekcja m.in. w zakresie mechanizmów i czynników wpływających na stan relacji, wpływu przemocy na relacje rodzinne, dziecko w przemocy domowej, wyznaczenie kierunków rozwoju relacji związku, rozwiązywanie sytuacji konfliktowych bez przemocy, rola informacji zwrotnych, zadośćuczynienie;
- c) spotkania grupowe 8 h (2 spotkania po 4 h) obszary pracy: emocje jakie są i jak sobie z nimi radzić, metody rozwiązywania konfliktów stereotypy, mity i przekonania na temat płci i ról społecznych, style wychowania, wyrażanie i rozpoznawanie potrzeb swoich i innych, koncepcja władzy i kontroli, praca z nawrotami – budowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności.

Tematy, które powinny być przepracowane w trakcie programu:

- a) rozpoznanie sytuacji życiowej i aktualnych problemów, motywacja i określenie wraz z klientem oczekiwań wobec terapii i zmian w życiu,
- b) osobiste problemy uczestnika, ze szczególnym naciskiem na najbardziej zaburzone obszary funkcjonowania,
- c) edukacja w zakresie podstawowym dotyczącym zjawiska przemocy (szczególnie dla osób, które nie uczestniczyły w zajęciach programu korekcyjno edukacyjnego),
- d) komunikacja w relacji – style komunikacji: agresywny, uległy, asertywny,
- e) rozwijanie i utrwalanie metody komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy,
- f) rola emocji w relacji, umiejętność wyrażania emocji bez agresji,
- g) poznawanie siebie w relacjach: diagnozowanie osobistych uwarunkowań, blokad, zasobów mających wpływ na funkcjonowanie w relacjach,
- h) analiza swoistych dla danego związku czynników zagrożenia i czynników wzmacniających pozytywny rozwój relacji,
- i) wyznaczenie kierunków rozwoju relacji związku, strategia własnych działań,
- j) ocena stopnia zagrożenia rodziny oraz diagnoza zachowań przemocowych osoby stosującej przemoc,
- k) wspomaganie motywacji do zmiany,
- l) autodiagnoza własnych problemów związanych ze stosowaniem przemocy oraz przejmowanie odpowiedzialności za te zachowania,

- m) historia życia a przemoc – wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą,
- n) rozwijanie samokontroli obejmujące pracę nad przekonaniem i stereotypami prowadzącymi do przemocy,
- o) poszukiwanie zasobów wewnętrznych klienta ułatwiających mu proces zmiany tych przekonań i zachowań,
- p) budowanie poczucia własnej godności i szacunku do siebie i innych – ważny etap umacniania siebie w procesie zmiany,
- q) zadośćuczynienie – podsumowanie procesu zmiany i gotowość do uznania krzywd wyrządzonych bliskim osobom, zaplanowanie procesu naprawczego,
- r) praca z nawrotami – budowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności w kontroli emocji i zachowań przemocowych.

Działania podejmowane w ramach programu będą dokumentowane przez prowadzących w sposób odpowiedni do formy zajęć. Obecność uczestników na spotkaniach będzie potwierdzana listami obecności podpisanymi przez uczestników.

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową będą prowadzone przez osoby posiadające kwalifikacje określone w § 5 ust 1 rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej dnia 22 czerwca 2023r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy.

Nadto zgodnie z wyżej cytowanym rozporządzeniem osoby realizujące program spełniające ww. warunki są obowiązane posiadać udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Programy mogą również prowadzić osoby posiadające udokumentowane prowadzenie co najmniej pięciu edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

W ramach Programu wydawane będą zaświadczenia o zgłoszeniu się oraz o ukończeniu programu psychologiczno- terapeutycznego przez Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej, jako realizatora programu zgodnie ze wzorami zamieszczonymi w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

EWALUACJA I MONITORING

Realizator zakłada przeprowadzenie badania ankietowego na zakończenie cyklu spotkań programowych.

Pozostałe działania monitorujące będą prowadzone przez grupę diagnostyczno-pomocową i będą polegać w szczególności na analizie i ocenie sytuacji osób, wobec których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy w nawiązaniu do art.9h ust.1, ust.2, ust.3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

FINANSOWANIE

Środki finansowe na realizację zadania zapewnia budżet państwa. W związku z tym planowanie wydatków następuje na poziomie powiatów corocznie, a realizacja programów uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

Opracowanie:

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej
i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz.1249 oraz z 2023 r. z późn.zm.) do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno-educacyjnych i programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową. Na terenie miasta Tarnowa przeciwdziałanie przemocy obejmuje działania skierowane zarówno do osób krzywdzonych jak i wobec osób stosujących przemoc. Skuteczność działań podejmowanych wobec przemocy zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy.

Zadania z zakresu opracowywania i realizacji programów korekcyjno-educacyjnych i programów psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w Tarnowie realizuje Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej. Ośrodek odpowiada na potrzebę w zakresie systemowego przeciwdziałania przemocy domowej, a tym samym podstawę do opracowania i realizacji programu korekcyjno- educacyjnego wobec osób stosujących przemoc domową na bazie programu stworzonego w 2006 roku przez Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy (nazwa obowiązująca do 21.06.2023r.) a także nowych aktów prawnych. Program Korekcyjno-Educacyjny a także Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową, ma na celu przede wszystkim wypracowanie możliwego porozumienia bez przemocy, utrwalenie wyuczonych pozytywnych zmian u osób stosujących przemoc domową, powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy, a w konsekwencji zatrzymanie procesu eskalacji przemocy domowej. Ww. programy są autorskimi programami sporządzonymi wspólnie przez osoby doświadczone w realizacji zajęć korekcyjno-educacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc zarówno w warunkach wolnościowych jak i izolacyjnych.

Adresatami programów są osoby dorosłe skierowane przez lokalne instytucje tworzące system pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową lub osoby stosujące przemoc domową skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie korekcyjno-educacyjnym, a także osoby stosujące przemoc domową zgłaszający się do uczestnictwa w programie w wyniku innych okoliczności oraz osoby stosujące przemoc domową skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych.

Środki na realizację programów korekcyjno- educacyjnych a także psychologiczno- terapeutycznych i ich obsługę zapewnia budżet państwa. W związku z tym planowanie wydatków następuje na poziomie powiatów rokrocznie a realizacja programów uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	
Data dokumentu	0001-01-01
Organ wydający	Rada Miejska w Tarnowie
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia programu korekcyjno-edukacyjnego oraz programu psychologiczno-terapeutycznego
Identyfikator dokumentu	E5C107C3-FB1A-4B47-9342-96EABBAAE714

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-1342322654
Numer seryjny	4602A6235741C380616FD6755F6BDCDE
Osoba podpisująca	Rafał Kościel
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	08.12.2023 11:58:55
Zakres podpisu	Kontrasygnata - z wyłączeniem daty i numeru
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-2077366269
Numer seryjny	149385C536C24630D6AE392FA9037076
Osoba podpisująca	Anna Patrycja Pagacz
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	08.12.2023 12:43:37
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-594510522
Numer seryjny	6E7689305E93F617BC0F1AA9ACC9282D
Osoba podpisująca	Sławomir Kolasiński
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	12.12.2023 10:13:54
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1602428745
Numer seryjny	7B5C16AD14C8EA679E39E7298D15CCD8
Osoba podpisująca	Roman Ciepiela
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	13.12.2023 11:08:43
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL